

Arbeidsmarkedet nå - oktober 2012

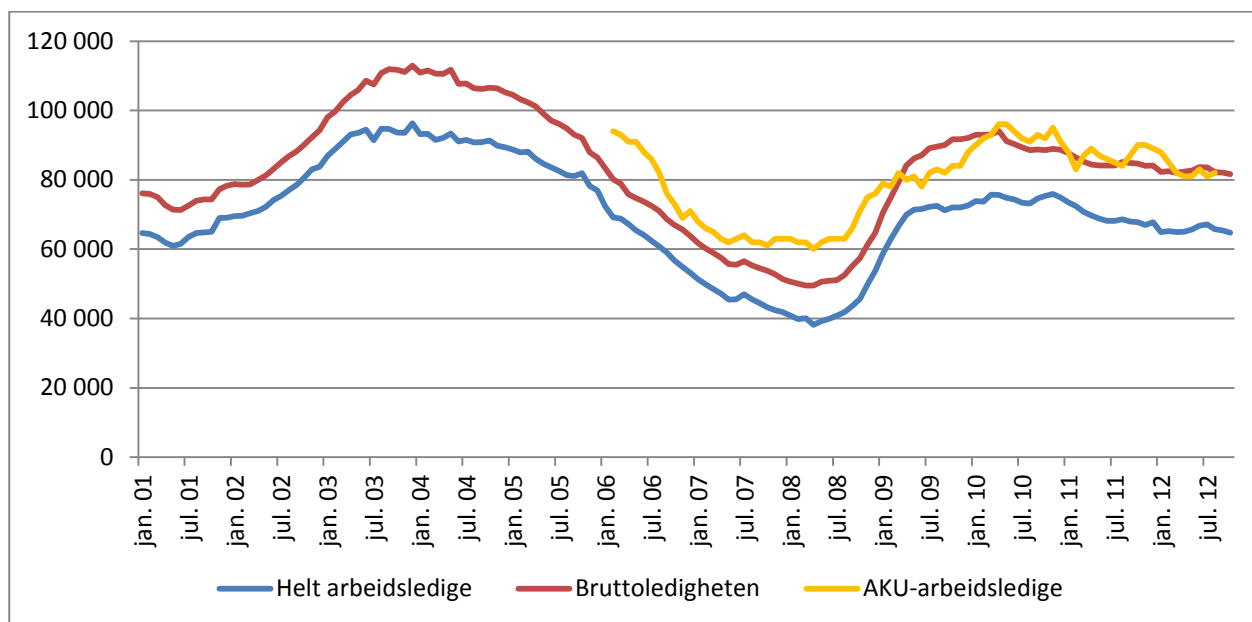
"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra Utredningsseksjonen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Notatet er skrevet av Eugenia Vidal-Gil, Eugenia.Vidal-Gil@nav.no, 2. november 2012.

Liten nedgang i bruttoledigheten

Bruttoledigheten, dvs. summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak,¹ gikk ned med 500 personer i oktober, viser sesongjusterte tall. Antallet helt ledige falt med 600 personer. Etter en større nedgang i januar har utviklingen i den sesongjusterte bruttoledigheten vært noe ujevn, men forholdsvis stabil gjennom året. Økningen i bruttoledighet gjennom våren har blitt reversert av de siste månedenes nedgang. Utviklingen i antall helt ledige har vært liknende. I oktober har bruttoledigheten falt med 700 personer sammenliknet med januar.

Ved utgangen av oktober var det 60 800 registrerte helt ledige, 2 500 færre enn på samme tid i fjor. Bruttoledigheten var på 78 000, og dette er 2 700 færre enn i fjor. Bruttoledigheten i oktober tilsvarer 3,0 prosent av arbeidsstyrken.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, bruttoledigheten og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2001 – oktober 2012

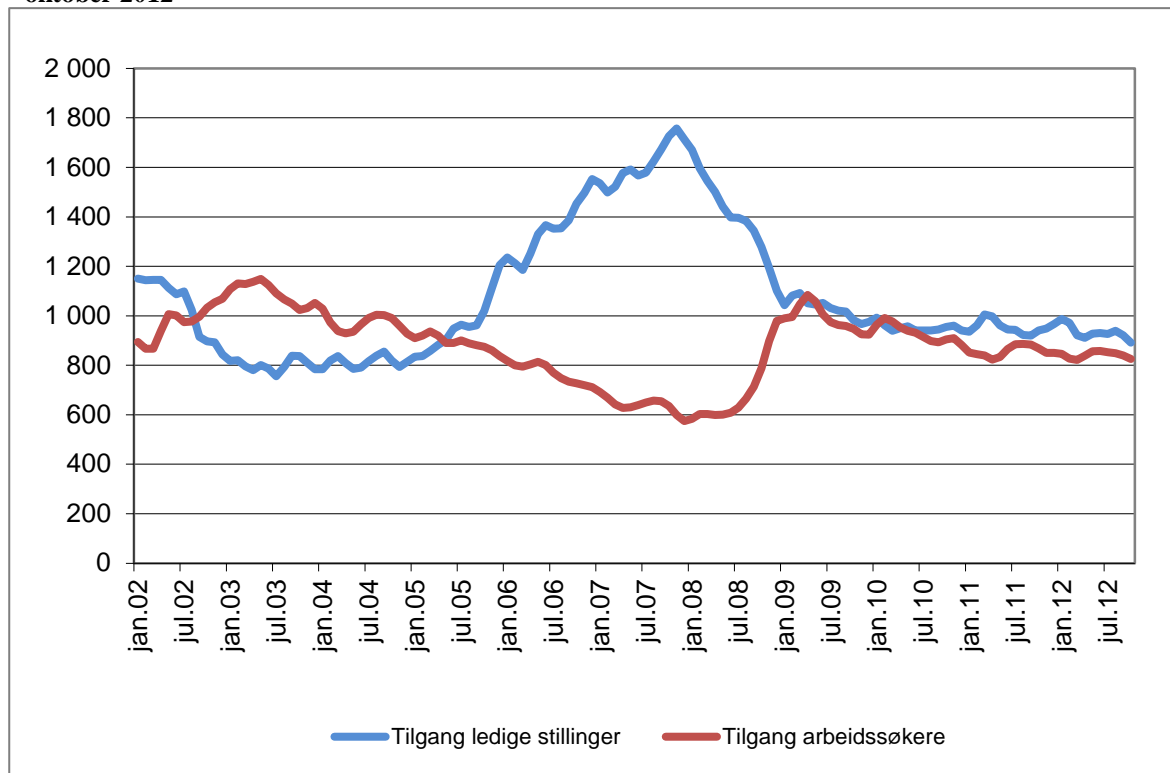
Kilde: NAV og SSB

¹ Fra og med oktober 2012 har gruppen *ordinære tiltaksdeltakere* byttet navn til *arbeidssøkere på tiltak*.

Lavere tilgang på nye arbeidssøkere

Antallet nye arbeidssøkere² per virkedag har vist en nedadgående trend siden sommeren, ifølge sesongjusterte tall. I oktober var tilgangen på nye arbeidssøkere per virkedag 5 prosent lavere enn i oktober i fjor. Antallet arbeidssøkere med søkervarighet under 4 uker som enten er helt ledig eller på ordinære tiltak var i oktober 4 prosent lavere enn på samme tid i fjor.

Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag og tilgang av ledige stillinger per virkedag.³ Trend. Januar 2002 - oktober 2012

Kilde: NAV

Lavere tilgang på ledige stillinger

Tilgangen på nye ledige stillinger per virkedag gikk ned i september og har falt ytterligere i oktober, ifølge sesongjusterte tall. Den samlede nedgangen for de to månedene er på 5 prosent.

Sammenliknet med oktober i fjor var tilgangen på ledige stillinger 7 prosent lavere i år. Det var en betydelig nedgang i stillingsutlysninger innen bygg- og anlegg (-28 %) og barne- og ungdomsarbeid (-18 %), mens innen industriarbeid var tilgangen på ledige stillinger 7 prosent høyere enn i oktober i fjor. De største prosentvise endringene i forhold til oktober i fjor var innen jordbruk, skogbruk og fiske (16 %) og ingen eller uoppgitt yrkesbakgrunn⁴ (-38 %). Antallet stillingsutlysninger for disse to yrkesgruppene er imidlertid lavt, slik at små endringer i nivået kan føre til store prosentvise variasjoner.

² Inkluderer helt ledige, delvis ledige, arbeidssøkere på tiltak og andre arbeidssøkere.

³ Omfatter stillinger utlyst i media, registrert av arbeidsgiver på nav.no eller meldt til NAV.

⁴ Den store nedgangen i antallet utlyste stillinger med ingen eller uoppgitt yrkesbakgrunn henger trolig sammen med den nye yrkesklassifiseringen NAV innførte i januar i år. Se spesielle forhold nederst i notatet.

Utviklingen i norsk økonomi

Varekonsumet økte med 0,7 prosent fra august til september ifølge SSBs tall for sesongjustert volumindeks. Denne oppgangen følger imidlertid etter nedgang og svak vekst i sommer, slik at varekonsumet i september var på samme nivå som i mai. Sammenliknet med september 2011, var varekonsumet 0,2 prosent lavere.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) byggearealstatistikk viser at byggeaktiviteten er stadig økende. Fra januar til og med september i år ble det igangsatt 10 prosent flere boliger enn i samme periode året før. Det er i perioden juni-september at byggeaktiviteten har tatt seg kraftig opp. Igangsatt bruksareal i alt i perioden januar til september i år viste en mer moderat oppgang, og var 5,6 prosent høyere enn i samme periode året før. Igangsatt bruksareal i september var imidlertid dobbel så stor som i september i fjor.

Sesongjusterte tall fra SSBs produksjonsindeks viser at i perioden fra juni til august økte industriproduksjonen med 2,5 prosent sammenliknet med den foregående tremånedersperioden. I denne perioden var veksten sterkest innen maskinindustri og bygging av skip og oljeplattformer. Produksjonen av næringsmidler hadde også en oppgang, mens produksjonen i metallindustrien falt i denne perioden. Industriproduksjonen steg med 5,6 prosent fra august 2011 til august 2012.

SSBs konjunkturbarometer for tredje kvartal tyder på at de næringsvise forskjellene i industrien vil vedvare i fjerde kvartal. Det er fortsatt produsentene av investeringsvarer, som i stor grad leverer til oljeindustrien, som har de beste forventningene til kommende kvartal når det gjelder både vekst i produksjonen, sysselsettingen og investeringene, grunnet ytterligere vekst i ordretilgangen. Produsenter av innsatsvarer har svakere forventninger til kommende kvartal, spesielt produsenter av ikke-jernholdige metaller og kjemiske råvarer, som venter fallende sysselsetting og ordretilgang. Produsenter av konsumvarer, som næringsmiddelindustri, har positive forventninger til fjerde kvartal, med økt produksjonsvolum. Den sammensatte konjunkturindikatoren for industrien viste imidlertid en nedgang, noe som tyder på utflating i produksjonen i neste kvartal. Hovedforklaringen er at ordrebeholdningen i industrien sluttet å øke i tredje kvartal.

Industribedriftene i Regional nettverks undersøkelse gjennomført av Norges Bank i september meldte samtidig om forventet uendret produksjonsvekst de to kommende kvartalene. Utsiktene var også mer positive for oljeleverandørindustri enn for hjemmemarkedsindustri. Industribedriftene samlet ventet ingen vekst i sysselsettingen i neste kvartal. Bedriftene innen bygge- og anleggsnæringen hadde positive forventninger for de to neste kvartalene, med tiltakende vekst i produksjonen og høy vekst i sysselsettingen. Samlet for alle næringene var forventningene en uendret produksjonsvekst de to neste kvartalene og en lavere sysselsettingsvekst det kommende kvartalet.

I Nasjonalbudsjettet 2013 anslås veksten i offentlig konsum å øke fra 1,9 prosent i år til 2,1 prosent neste år. Veksten i offentlige investeringer anslås å tilta fra 0,5 prosent i år til 2,8 prosent neste år. Det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet anslås å utgjøre 3,3 prosent av Statens pensjonsfond utland, såkalt oljefondet, dvs. under handlingsregelens 4-prosentbane. Budsjettet betraktes som nøytral, da veksten i det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet anslås å være om lag som veksten i trend-BNP for Fastlands Norge. At budsjettet er nøytralt innebærer at det ikke gir impulser til økt aktivitet i norsk økonomi.

Utviklingen internasjonalt

Sesongjusterte tall fra Eurostat viser at veksten i bruttonasjonalproduktet (BNP) i eurosonen falt i andre kvartal i år med 0,2 prosent. Denne nedgangen i BNP kom etter et fall i fjerde kvartal i fjor og

null-vekst i første kvartal i år. Det var både nedgang i privat konsum og i bruttoinvesteringer som bidro til BNP-fallet i andre kvartal. Investeringene i eurosonen har nå falt i fem kvartaler på rad, og nedgangen blir stadig sterkere. Det var imidlertid forskjeller i BNP-utviklingen mellom de ulike eurolandene. Nordeuropeiske land hadde en svak, men positiv vekst i andre kvartal, blant annet vokste Tysklands BNP med 0,3 prosent. I Frankrike har det i midlertid ikke vært noen produksjonsvekst de siste tre kvartalene, mens det var en klar nedgang i BNP blant landene i Sør-Europa. Spania og Italia er i resesjon, med produksjonsfall i henholdsvis tre og fire kvartaler på rad. Det har vært nedgang eller ingen vekst i sysselsettingen i euroområdet i ett år. Ledigheten har derfor fortsatt å øke, og var i september på 11,6 prosent av arbeidsstyrken, og på 23,3 prosent for unge under 25 år. Ledighetsratene er dobbelt så høye i land som Spania og Hellas.

Veksten i USA har tiltatt i tredje kvartal. BNP økte med 2,0 prosent målt i årlig rate, ifølge det første estimatet, mens veksten i andre kvartal var på 1,3 prosent. Veksten i det private forbruket og i boliginvesteringer tiltok i tredje kvartal, og det var også en oppgang i offentlig konsum og investeringer som bidro til en høyere produksjonsvekst. I september falt arbeidsledigheten til 7,8 prosent av arbeidsstyrken, men historisk sett er den fortsatt høy. Sysselsettingen økte også i september, men oppgangen var beskjeden og lavere enn i de foregående månedene.

OECDs sammensatte ledende indikator for oktober, som gir et anslag på konjunkturutviklingen de neste seks månedene, tyder på stadig svakere vekst i de fleste industrilandene. For Tyskland, Frankrike og euroområdet samlet tyder indikatoren på en nedgang i produksjonen, mens for USA og Japan ventes en oppbremsing. Produksjonsveksten i Kina ventes å stabilisere seg, men på et lavere nivå. I Storbritannia og Brasil tyder indikatoren på en opphenting.

Det internasjonale pengefondet (IMF) har, for andre gang på et år, nedjustert sitt anslag for global vekst i 2012 og 2013 til henholdsvis 3,3 og 3,6 prosent. Det er fortsatt høy vekst i de framvoksende økonomiene, særlig Kina, som forventes å dra den globale veksten opp, selv om vekstutsiktene for disse landene også har blitt nedjustert. Vekstanslaget for industrilandene samlet har blitt nedjustert til 1,3 prosent i 2012 og 1,5 prosent i 2013. Mens prognosen for vekst i USA er lite endret på 2,2 prosent i år og 2,1 prosent neste år, har utsiktene for euroområdet blitt forverret med et produksjonsfall i år på 0,4 prosent og en vekst på bare 0,2 prosent neste år. IMF understreker at det er en risiko for at utviklingen kan bli mer negativ enn det de anslår, hovedsakelig dersom statsgjeldskrisen i eurosonen ikke løses på en tilfredsstillende måte og USAs politikere ikke kommer til enighet for å unngå de store, automatiske kuttene i offentlig utgifter som trer i kraft ved årsskiftet.

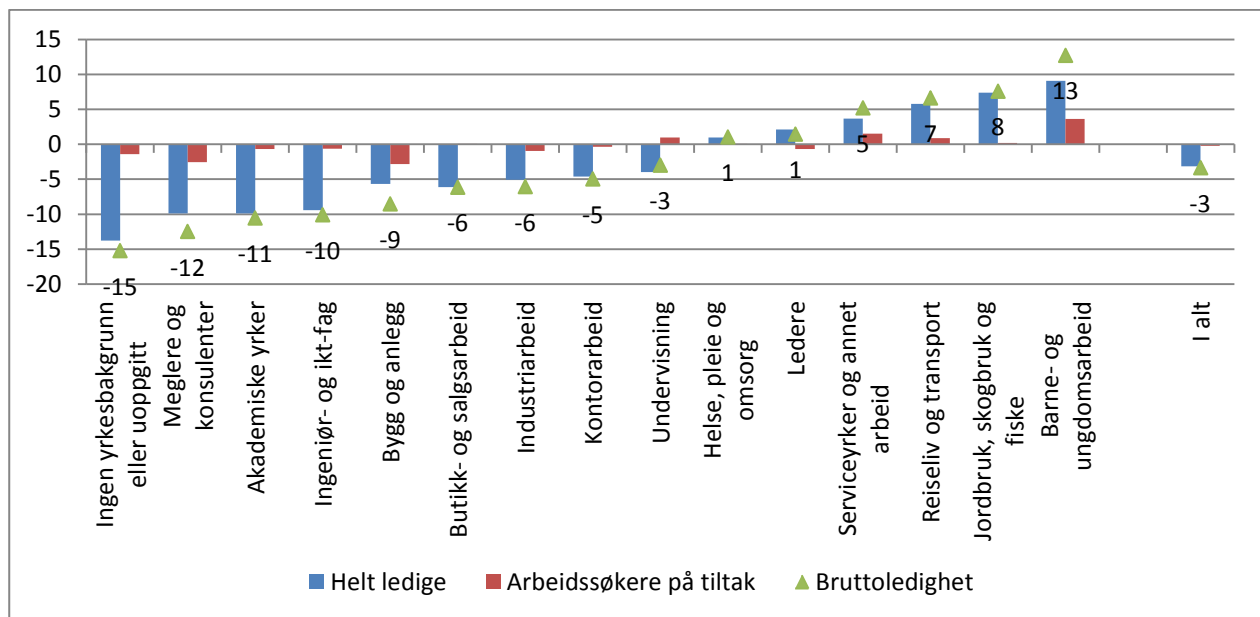
Lavere bruttoledighet for de fleste yrkesgruppene

Sammenliknet med i fjor er bruttoledigheten i oktober i år lavere for de fleste yrkesgruppene. Meglere og konsulenter (-12 %) og akademiske yrker (-11 %) er to av yrkesgruppene med størst nedgang i bruttoledigheten. Personer med ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt (-15 %) har hatt den største nedgangen i forhold til i oktober i fjor, mens barne- og ungdomsarbeidere (13 %) har hatt den største økningen. Endringene i bruttoledigheten for disse to yrkesgruppene henger trolig sammen med omleggingen av yrkesklassifiseringen som NAV gjorde i januar, se «spesielle forhold» nederst i notatet. Tidligere fantes ikke yrkene barnehage- og skolefritidsassistent eller skoleassistent i yrkesklassifiseringen, og mange med denne bakgrunnen ble trolig registrert som ledige med ukjent yrkesbakgrunn.

Som andel av arbeidsstyrken er bruttoledigheten i oktober høyest for barne- og ungdomsarbeidere (4,9 %) og reiseliv og transport (4,6 %), mens den er lavest for undervisning (1,0 %), meglere og konsulenter (1,2 %) og akademiske yrker (1,2 %).

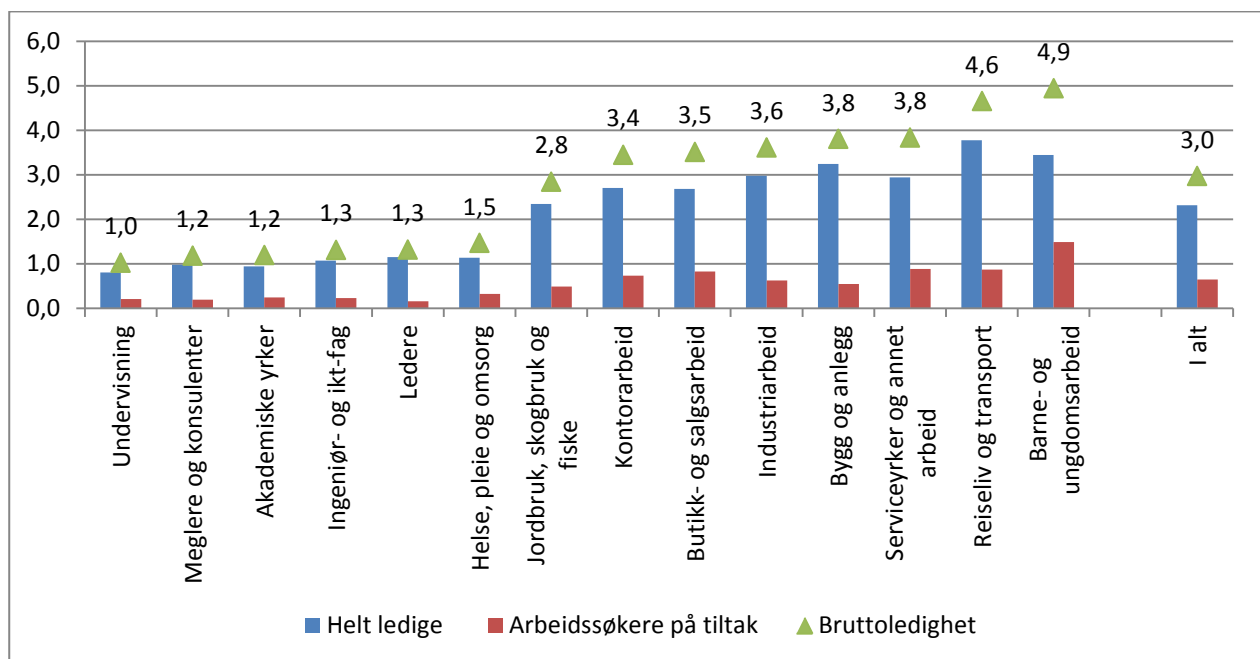
I løpet av oktober har bruttoledigheten også gått ned for de fleste yrkesgruppene, ifølge sesongjusterte tall. Nedgangen i bruttoledigheten den siste måneden, målt i antall personer, har vært størst for personer uten yrkesbakgrunn eller uoppgitt, industriarbeid, serviceyrker og annet arbeid og bygg og anlegg. Helse, pleie og omsorg var yrkesgruppen med størst økning i bruttoledigheten i oktober. Figur 12 og 13 viser utviklingen i den sesongjusterte bruttoledigheten for de ulike yrkesgruppene de siste fire årene.

Figur 3. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring for helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Oktober 2011 – oktober 2012

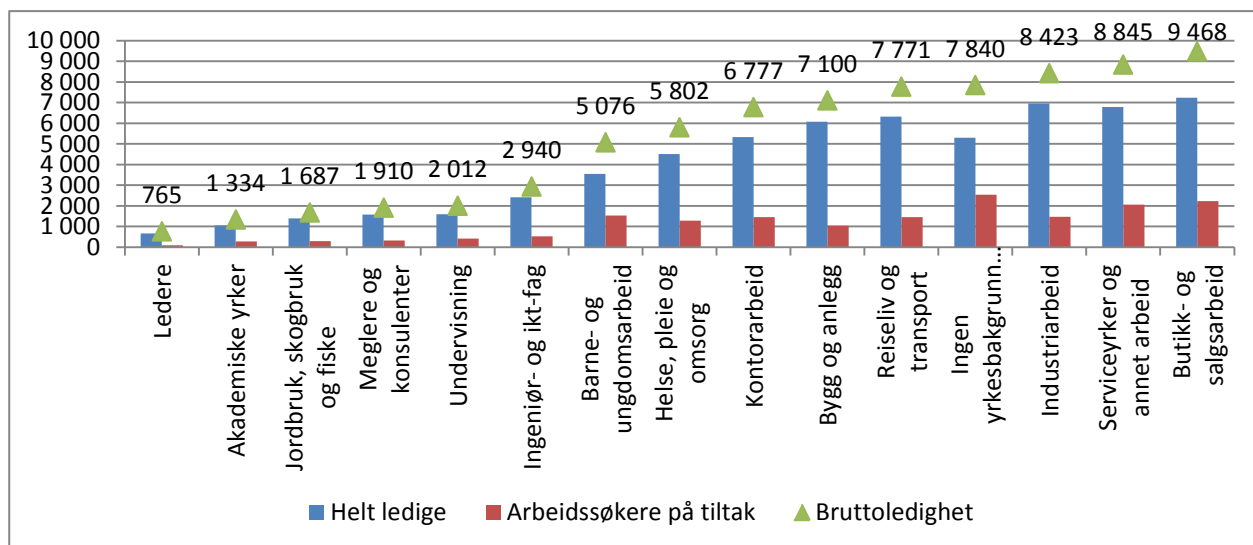
Kilde: NAV

Figur 4. Bruttoledigheten, helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i prosent av arbeidsstyrken etter yrkesbakgrunn. Oktober 2012

Kilde: NAV

Figur 5. Bruttoledigheten, helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Antall personer. Oktober 2012

Kilde: NAV

Industriarbeid

Innen industriarbeid utgjør næringsmiddelarbeidere og prosess- og maskinoperatører nesten halvparten av bruttoledigheten. Automatikere og elektriske montører, andre håndverkere og prosess- og maskinoperatører er de eneste gruppene innen industriarbeid som har hatt økning i bruttoledigheten sammenliknet med oktober i fjor. Støpere, sveisere og platearbeidere har hatt den største nedgangen.

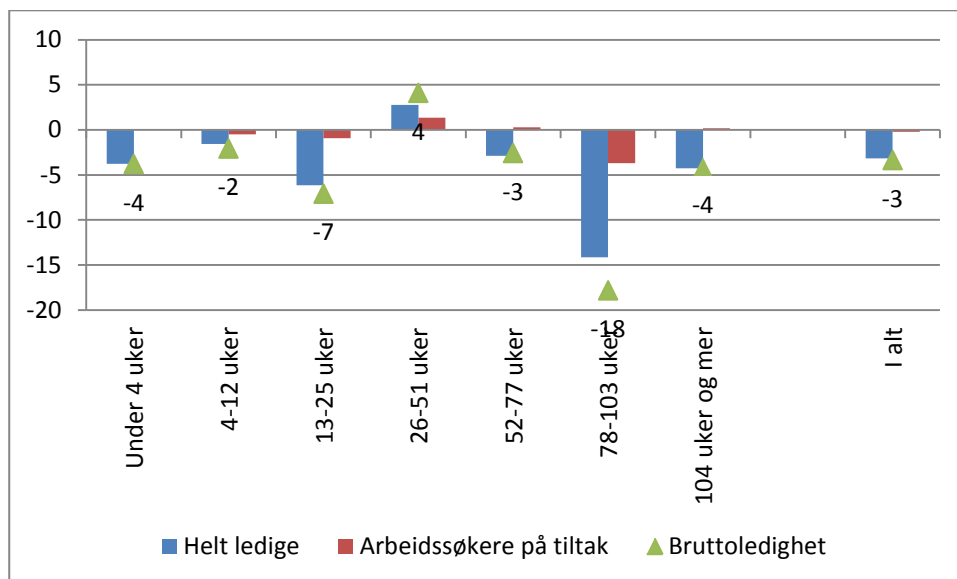
Bygg og anlegg

Yrkesgruppene andre bygningsarbeidere og snekkere og tømrere utgjør over halvparten av bruttoledigheten innen bygg og anlegg. Bruttoledigheten var denne måneden lavere enn i oktober i fjor for alle yrker innen bygg og anlegg, bortsett fra anleggsarbeidere, som har hatt en liten økning. Elektrikere og rørleggere har hatt den største nedgangen i bruttoledigheten sammenliknet med i fjor.

Størst nedgang for de med søkervarighet over ett år

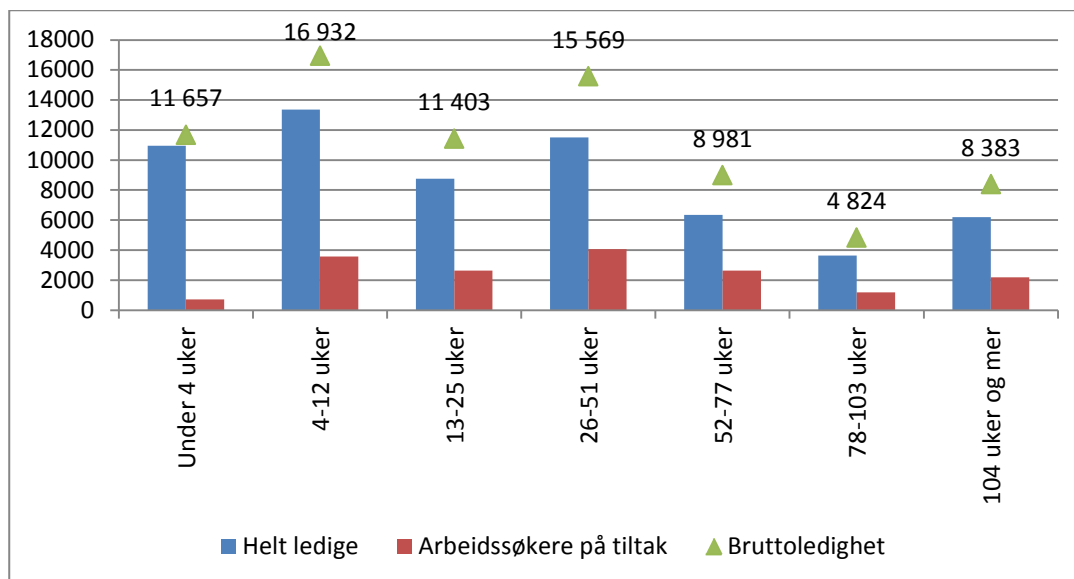
Halvparten av de som enten er helt ledige eller på ordinært arbeidsmarkedstiltak i oktober har en søkervarighet på under et halvt år. Bruttoledigheten har falt for både de som har vært arbeidssøkere under ett år (-2 %) og over ett år (-7 %). Den prosentvise nedgangen har vært størst for de som har vært arbeidssøkere mellom 78 og 103 uker (-18 %). Det har vært en oppgang i bruttoledigheten kun for de som har vært arbeidssøkere mellom et halvt og ett år.

Figur 6. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter arbeidssøkervarighet. Oktober 2011 – oktober 2012

Kilde: NAV

Figur 7. Bruttoledigheten, helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter arbeidssøkervarighet. Antall personer. Oktober 2012

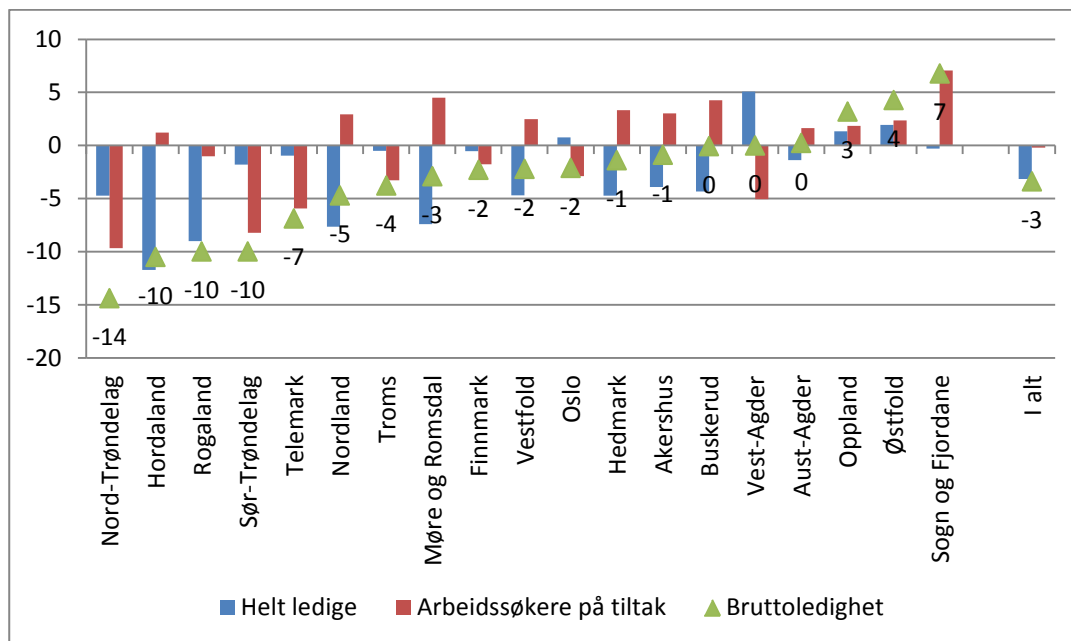
Kilde: NAV

Bruttoledigheten går ned i de fleste fylkene

Sammenliknet med oktober i fjor har bruttoledigheten falt i de fleste fylkene. Nedgangen har vært størst i Nord-Trøndelag (-14 %), og i Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag (-10 %). Østfold (4 %) og Sogn og Fjordane (7 %) har hatt den største oppgangen. Til tross for denne oppgangen er fortsatt Sogn og Fjordane fylket med lavest bruttoledighet i oktober, med 1,9 % av arbeidsstyrken. Østfold (4,2 %) og Oslo (4,0 %) er fylkene med høyest bruttoledighet som andel av arbeidsstyrken i oktober.

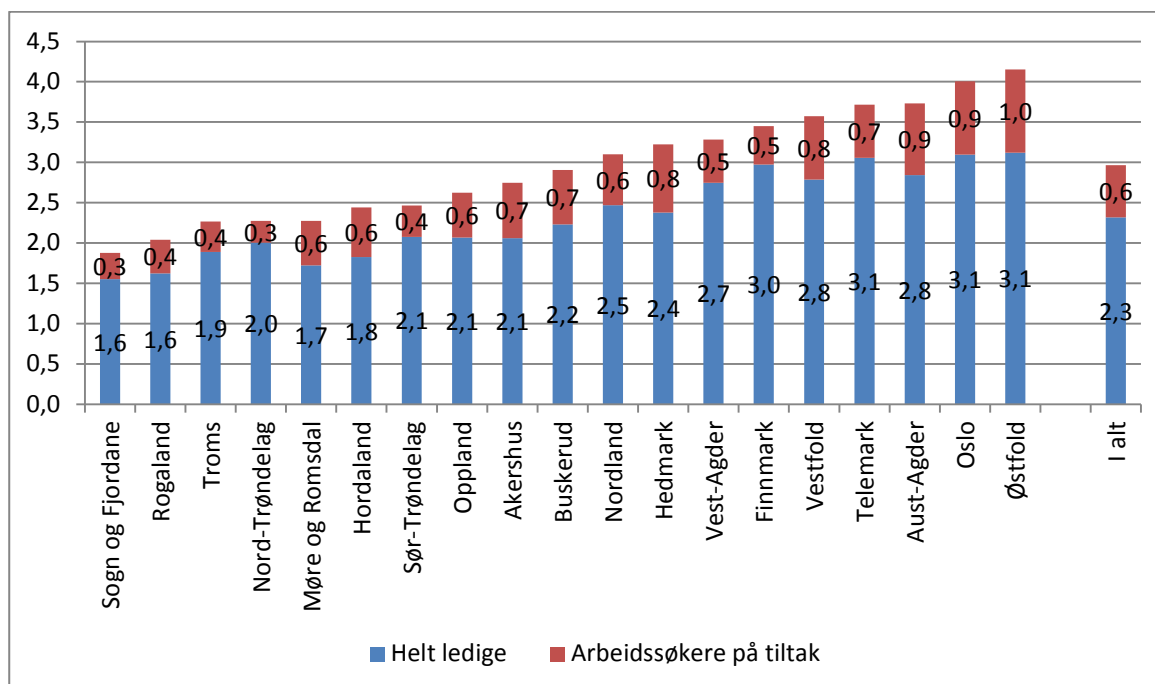
De fleste fylkene har også opplevd en nedgang i bruttoledigheten i løpet av den siste måneden, viser sesongjusterte tall. Den prosentvise nedgangen i bruttoledigheten i oktober har vært størst i Telemark, Rogaland, Oslo og Troms. Finnmark og Buskerud har hatt den største prosentvise økningen. Målt i antall personer er det også Oslo, Rogaland og Telemark som har hatt størst nedgang i bruttoledigheten, mens Buskerud og Møre og Romsdal hadde størst oppgang. Figur 14 i figurvedlegget viser utviklingen i sesongjusterte tall for de ulike regionene siden januar 2008.

Figur 8. Prosentvis endring i bruttoledigheten dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter fylke. Oktober 2011 – oktober 2012

Kilde: NAV

Figur 9. Bruttoledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. Oktober 2012

Kilde: NAV

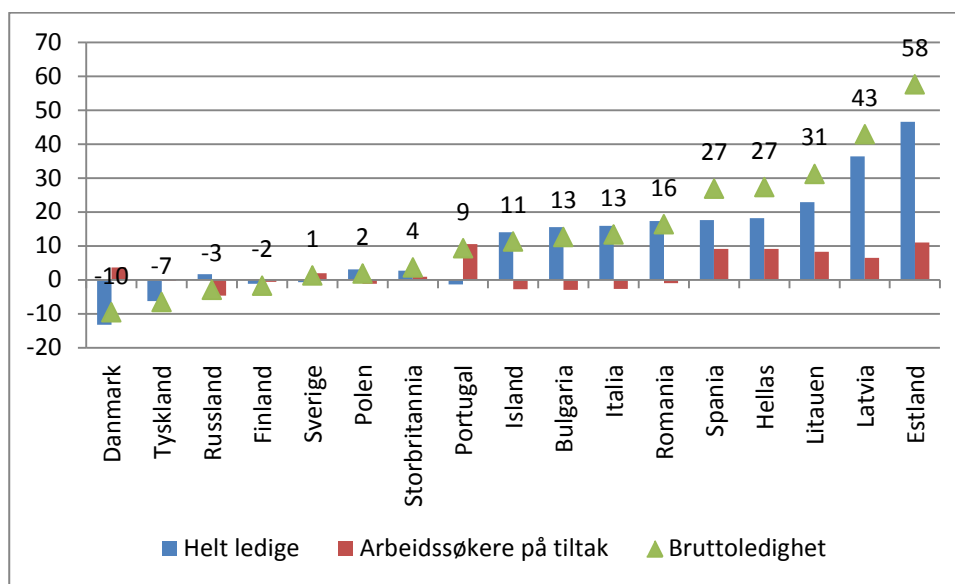
Ledigheten blant arbeidsinnvandrere

Figur 10 og 11 viser tall for bruttoledighet for statsborgere fra de landene som har hatt høyest arbeidsinnvandring til Norge de siste årene. Bruttoledigheten i oktober er størst for polakker (4 300), litauere (1 500) og svensker (1 300). Dette er også landene hvor nettoinnvandringen til Norge har vært høyest de siste årene.

Prosentvis har bruttoledigheten det siste året økt mest for statsborgere fra Baltikum (36 %), Spania og Hellas (27 %). Sammenliknet med oktober i fjor har bruttoledigheten gått mest ned for statsborgere fra Danmark (-10 %) og Tyskland (-7 %). Selv om den prosentvise endringen i bruttoledigheten for statsborgere fra Spania, Italia, Hellas og Portugal er forholdsvis stor, er nivået fortsatt lavt. Det er nå under 500 personer fra disse fire landene samlet som enten er helt ledig eller på ordinære tiltak, og dette er 75 flere enn i oktober i fjor.

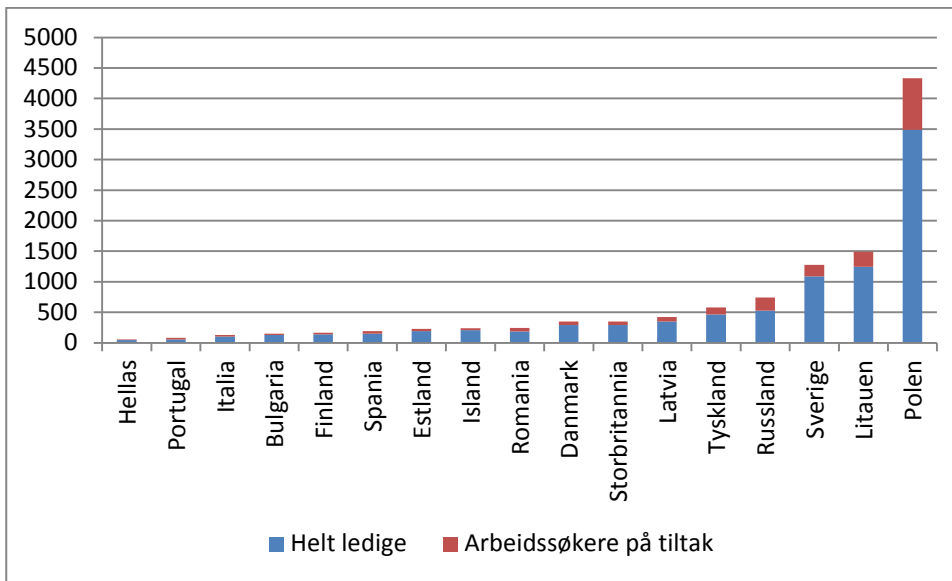
Bruttoledigheten for statsborgere fra Romania og Bulgaria er i underkant av 400 personer i oktober. Dette er 50 personer flere enn på samme tid i fjor, og tilsvarer en økning på 15 prosent.

Figur 10. Prosentvis endring bruttoledighet, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter statsborgerskap. Oktober 2011 - oktober 2012

Kilde: NAV

Figur 11. Bruttoledighet dekomponert i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter statsborgerskap. Antall personer i oktober 2012

Kilde: NAV

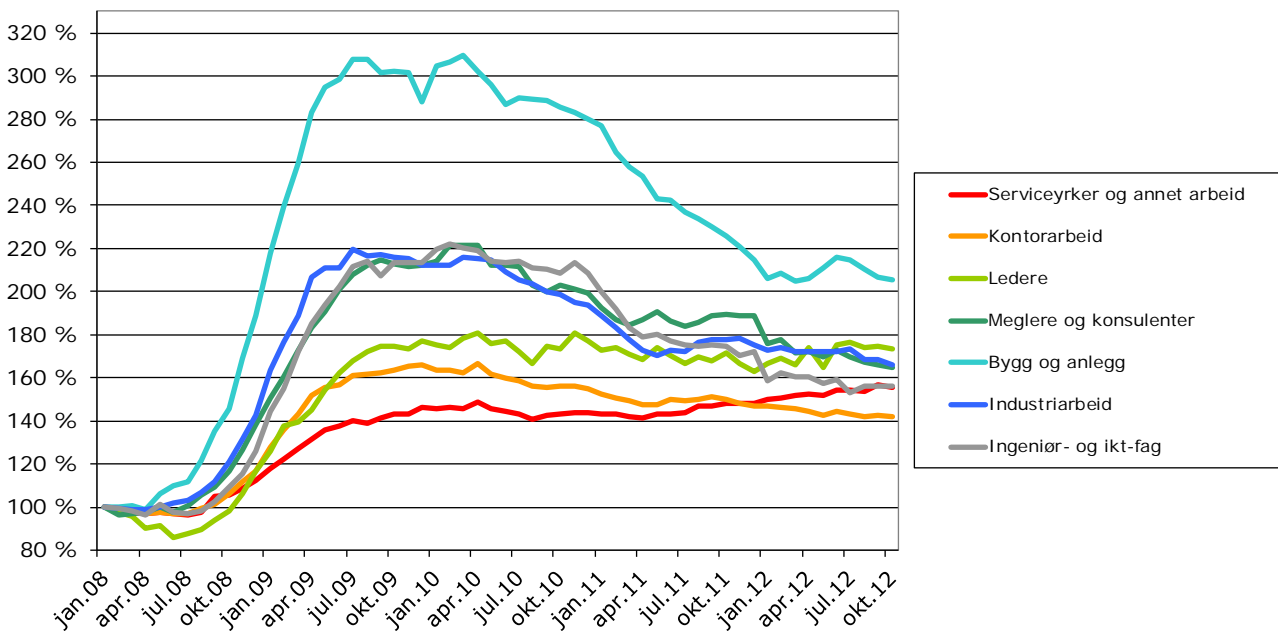
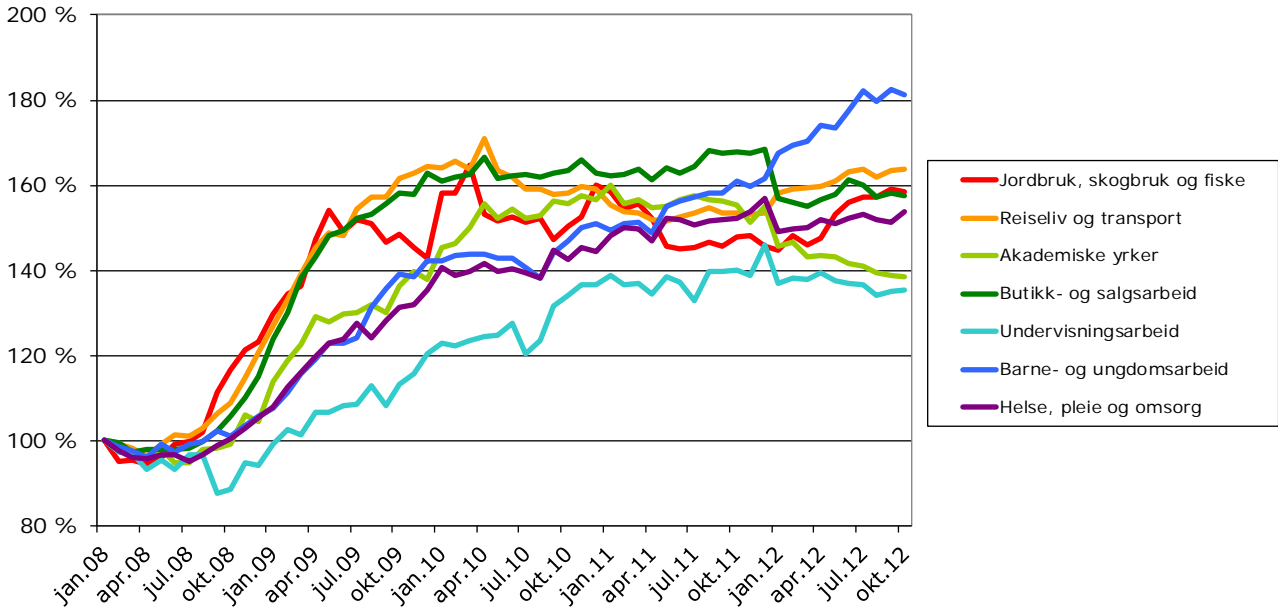
Spesielle forhold ved månedsoppdatering

NAV innførte 9. januar 2012 ny standard for yrkesklassifisering (STYRK 08) i ett av sine saksbehandlingssystemer. Dette har medført et brudd i all arbeidsmarkedsstatistikk som er fordelt på yrke, både for registrerte ledige og statistikken over utlyste stillinger. Det vil bli estimert tall for de 15 hovedgruppene av yrker tilbake i tid, slik at vi kan gi et estimat på endringen fra året før på henholdsvis helt ledige og tilgang stillinger for hovedgruppene av yrker. For mer informasjon om bruddet se "Om statistikken – Arbeidssøkere" www.nav.no:

<http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Arbeidsmarked/Arbeidsmarkedet/Arbeidss%C3%B8kere.1073745818.cms>

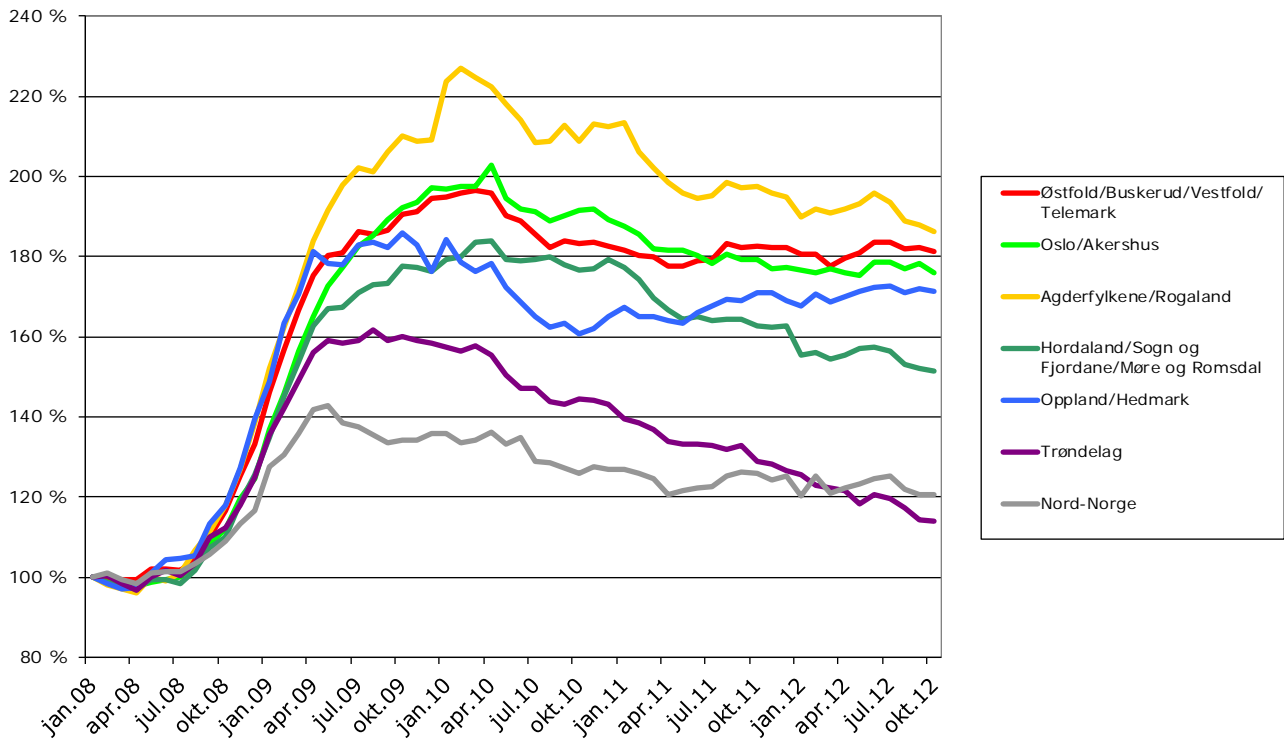
Figurvedlegg

Figur 12 og 13. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Januar 2008 – oktober 2012. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigererte tall

Kilde: NAV

Figur 14. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak i regioner. Januar 2008 – oktober 2012. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall

Kilde: NAV